KULTUR MINISTERIET
SLOTS- OG KULTURSTYRELSEN

FREDNINGSVÆRDIER

RØDELEDVEJ 1

VORDINGBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	07.11.2018
Besigtiget af:	Vera Noldus
Journalnummer:	18/08293
Kommune:	Vordingborg Kommune
Adresse:	Rødeledvej 1, 4720 Præstø
Betegnelse:	Pottemageriet Rødeled
Fredningsår:	2002
Omfang:	*Længen med beboelse og værksted (1897), udhuset (1897), lysthuset (1936), lergraven af beton og brolægningen i gården.*

I fredningsbeskrivelsen er der ikke taget stilling til lovligheden af bygningsarbejder foretaget i ejendommen.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi ved Rødeledvej 1 knytter sig i det ydre til det samlede anlæg bestående af den fritliggende hovedlænge, der rummer bolig og pottemageri, udhuset i gården, samt omgivelserne i form af brolægninger og lergraven, som et velbevaret eksempel på en familiedrevet produktionsvirksomhed fra slutningen af 1800-tallet. Hertil kommer lysthuset i gården fra 1930'erne, der vidner om den voksende dyrkelse af friluft og fritid siden 1920'erne. Den er samtidig et eksempel på et knopskudt anlæg, udvidet i takt med virksomhedens behov. Det kommer til udtryk hovedlængens tilbygninger mod vest og syd. Den sydlige tilbygning rummer lager- og fyrrum og står i rød blankmur med fladt blik-halvtag, mens den vestlige tilbygning indeholder ovn og høj skorsten og står i murværk (dels svummet) med staldvinduer.

Derudover er den kulturhistoriske værdi i det ydre relateret til det let aflæselige hierarki mellem anlæggets forskellige dele, hvor hovedlængen har flere detaljer, sadeltag, større vinduer og beklædte- eller fyldingsdøre, mens udhus og de funktionsbestemte tilbygninger står med fladt tag, mindre vinduer eller staldvinduer, udført i støbejern, og revledøre. Skorstenenes placering i tagryggen understøtter tillige hierarkiet og fremhæver hovedlængen som anlæggets vigtigste bygning.

Hertil kommer det historicistiske stiludtryk, med træk af schweizerstilen, der er karakteristisk for perioden omkring 1900, hvor huset blev opført. Schweizerstilen kommer her til udtryk i hovedlængens bygningsdetaljer, som tagets udskårne bjælkeender og profilerede gavlspær og vindskede samt tagkvisten med opstander.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig desuden til husets materialer, der var tidens foretrukne, som det blanke murværk i røde tegl og soklen og trappetrin i granit.

Der knytter sig også kulturhistorisk værdi til udhængsskilt og navneskilte på facaden og gavl: "HPK Keramik" og "HP Knudsen Pottemageri", der henviser til Hans Peter Knudsen, der fik opført Rødeledvej 1 som bolig med tilhørende pottemageri. I mere end 100 år blev stedet drevet af tre generationer Knudsen. Der er i dag stadig indrettet pottemageri, pt dog ikke i brug. Pottemageriet er blandt landets ældste.

I det indre knytter den kulturhistoriske værdi ved Rødeledvej 1 sig til de stort set bevarede ældre planløsninger i alle længer. I hovedbygningen er planløsningen kendetegnet ved en opdeling med bolig mod øst og værksted mod vest, med en central forstue- og trapperum. Privatboligen står i stuetagen med flere oprindelige bygningsdele og ornamenter, der vidner om den herskende smag på opførelsestidspunkt og om boligens status, som den fineste del af det samlede anlæg. Der knytter sig især kulturhistorisk værdi til forstue- og trapperummet, der står med oprindelige marmorerede vægge, udført af bygherrens svoger P.K. Nielsen og originalt flisegulv.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig endvidere til værkstedets bevarede planløsning, interiør og inventar, deriblandt stengulv, den store ovn og tørrehylder, den markante murede skorsten i tilbygningen, samt til gårdens bevarede lergrav og den bevarede (men overgroede) brostensbelægning, der forbinder hovedbygning med udhuse.

ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi ved Rødeledvej 1 knytter sig til det samlede anlæg, der bindes sammen til en helhed af hovedbygningen, udhus samt det lille lysthus' indbyrdes placering omkring den grus- og brostensbelagte gård, hvor lysthuset indgår som et markerende element. Helhedsindtrykket forstærkes af hovedbygningens og udhusets ensartede røde blankmur og af Rødeleds beliggenhed på et gadehjørne, hvorfra det samlede anlæg kan opleves.

Den arkitektoniske værdi knytter sig desuden til hovedbygningens fritstående og velproportionerede form med taktfaste vinduer, heltag med ubrudte tagflader og tidstypiske detaljer som udskårne bjælkeender, gavlspær og opstander. Hovedbygningen markerer sig som anlæggets vigtigste bygning med sine to skorstenspiber og mange vinduer. Arkitekturen er kendetegnet ved enkle materialer som tegl, træ og granit og få tidstypiske dekorationer, der begrænser

sig til muret gesims, stik over vinduer og døre samt de udskårne detaljer i schweizerstil.

I det indre knytter den arkitektoniske værdi sig til stuehusets planløsning og til forstue- og trapperummets fliseguly og marmorerede vægge, der giver hovedbygningen en fornem og repræsentativ entre.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier for Rødeledvej 1 er overordnet knyttet til det samlede anlæg med den fritliggende hovedbygning med bolig og værksted, tilbygninger, udhus, lysthus samt omgivelserne i form af brolægning i gården.

De bærende fredningsværdier for hovedbygningen er i det ydre knyttet til bygningen i rød blankmur med heltag lagt med røde tegl og med murede skorstenspiber med sokkel og krave. Hertil kommer de ældre bygningsdele og –detaljer samt den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for hovedbygningen er i det indre knyttet til den bevarede planløsning med bolig, med køkken mod gården, mod øst og værksted mod vest med dertil hørende tilbygninger mod syd og vest. Hertil kommer de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder flise- og stengulve, marmorerede vægge, døre med tilhørende hængsler og greb, ovn, tørrehylder samt den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier for udhuset er i det ydre knyttet til bygningen opført i rød blank mur med fladt tag. Hertil kommer de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder revledøre og -port og staldvinduer og murankre samt den traditionelle materialeholdning. Udhusets indre står med nyere overflader. Lysthusets bærende fredningsværdi knytter sig i det ydre til bygningen opført i rødmalet træ med hvidmalede vinduer og dør og den generelt traditionelle materialeholdning. Lysthuset er ikke besigtiget indefra.